

NOORDZEEOVERLEG

Noordzeeoverleg

www.noordzeeoverleg.nl

Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving (OFL)

Rijnstraat 8

Postbus 20901

2500 EX Den Haag

www.overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl

Contactpersoon

E: lieke.alferink@ofl.nl

Datum

11 oktober 2023

verslag

Betreft	Samenvattend verslag NZO
Vergaderdatum en -tijd	11-10-2023
Vergaderplaats	New Babylon, Den Haag

1 Opening en verslag

De voorzitter opent de vergadering en geeft aan dat er een vervangende vertegenwoordiger van de visserij sector aanwezig is. De voorzitter vraagt of er aanvullingen zijn op de agenda, Element NL geeft aan bij agenda punt 6 stil te willen staan bij de brief die is verstuurd naar de voorzitter en de activiteiten van Greenpeace. Daarnaast geeft Element NL aan nog twee opmerkingen te hebben op het verslag en dit te delen met het secretariaat. Verder zijn er geen opmerkingen op het verslag.

2 Voedselvisie

Het Rijk/LNV geeft een korte toelichting op de voedselvisie. Tijdens de bijeenkomst op 21 september is er geen inhoudelijke bespreking geweest vanwege onduidelijkheid over het proces en de status van de voedselvisie. Wel zijn de reacties op de huidige versie verwerkt. Voor het vervolg proces geeft LNV aan dat zij doelt op een leessessie om de tekst van de voedselvisie in te zien en daarop te kunnen reageren.

De voorzitter vraagt op reacties van de aanwezigen. De visserij spreekt waardering uit voor het overleg in het NZO en het Bestuurlijke Overleg. Maar er heerst ook teleurstelling dat dit onderwerp niet voor 22 november in de Tweede Kamer besproken kan worden. De oproep is om de sector tijd te geven naar de visie te kijken, en ook te vertrouwen dat hier goed mee om gegaan wordt. De sector staat onder grote druk dus het is belangrijk om de urgentie vast te houden.

Vanuit de natuurorganisaties wordt gereageerd dat het goed is te zien dat de input is meegenomen in de nieuwe versie, en zij zouden graag gebruik maken van de mogelijkheid om gedetailleerd en inhoudelijk te kunnen reageren op de visie. Aanvullend vragen zij meer aandacht voor de realisatie van de visie en oog voor de ontwikkelingen die komen bijv. internationaal. Vanuit de energie sector wordt gereageerd dat zij het een algemeen stuk vinden, en zij is voorstander om naast een

leessessie ook de ruimte te krijgen voor een inhoudelijke reactie. Daarnaast wordt er gevraagd om meer aandacht voor het concreet maken van aquacultuur.

De voorzitter is geen groot voorstander van een leessessie, aangezien dit niet past binnen het proces wat is doorlopen met het NZO en de ruimte wil behouden voor een inhoudelijk gesprek.

Het Rijk/LNV zal deze opmerkingen meenemen. Verder geeft zij aan dat er deze week nog input kan worden geleverd op het stuk.

De visserij geeft aan dat er veel gewonnen kan worden om de visie inhoudelijk te bespreken, dit om de visie kracht bij te zetten.

De voorzitter concludeert dat dit onderwerp 15 november besproken zal worden.

3 Evaluatie NZO, NZA en "Transitiefonds"

Vanuit het onderzoeksbureau wordt er een toelichting gegeven op het concept evaluatierapport van het Noordzeeoverleg en het 'transitiefonds'. Als eerste wordt er stilgestaan bij de ambities, belangen en ontwikkelingen. Daarna wordt het doelbereik en het 'transitiefonds' besproken. Op basis van de concept conclusies wordt een aantal aanbevelingen uitgelicht.

De voorzitter bedankt de onderzoekers voor hun werk, en geeft aan dat de input die nu naar voren komt mee genomen zal worden in de uiteindelijke versie. Door de partijen wordt er dank uitgesproken voor het onderzoek en de conclusies en aanbevelingen worden herkend. Er wordt vanuit meerdere partijen aangegeven dat dichtbij het NZA blijven een kracht is maar ook wordt gerealiseerd dat de uitgangssituatie sterk veranderd is. Daarnaast wordt aangegeven dat men vooruit wil kijken naar 2030 op zowel de inhoud als de vorm van het overleg.

Vanuit de energiesector wordt opgemerkt dat in de gehele presentatie doorklinkt dat het NZO haar invloed moet vergroten, zij ziet juist ook dat het NZO sterk is in haar eenvoud door dicht bij het NZA te blijven en te focussen op de drie transities. De visserij sector geeft aan dat het vertrouwen terug aan het komen is, en ook te willen oppassen voor het te groot maken. Over het 'transitiefonds' merkt zij op dat zij zorgen heeft over de middelen die nog niet voor de voedsel transitie zijn benut. De Scheepvaart reageert dat de aanbevelingen en conclusies helder zijn, zij vind het behouden van de focus op de ruimtelijke implicaties van belang. Verder moet er gerealiseerd worden dat 2030 morgen is, en op dat punt het kijken naar de toekomst en het vormen van een visie daarvan belangrijk is. Vanuit de natuurorganisaties wordt gereageerd dat de kracht ligt bij het dichtbij het NZA blijven, maar er moet ook gerealiseerd worden dat de uitgangssituatie anders is. Verder zien zij de noodzaak om verder te kijken dan 2030. Het Rijk reageert dat bij het NZA blijven belangrijk is, maar ook het overleg daaromheen is waardevol.

Voorzitter geeft aan het NZA en het NZO te koesteren, daarnaast ziet zij ook de noodzaak om de veranderende realiteit onder ogen te zien. De inhoudelijke opmerkingen die zijn gemaakt worden mee genomen in de definitieve rapportage, als vervolg daarop wordt er door het NZO secretariaat een voorstel gemaakt hoe de aanbevelingen kunnen worden opgepakt of onderwerpen verder worden besproken.

4 Aanpak Partiële Herziening PNZ 2022-2027

Vanuit het Rijk/IenW wordt het proces van de Partiële Herziening (PH) Programma Noordzee 2022-2027 toegelicht. Onderdeel hiervan is het proces voor de aanwijzing van windenergie op zee zoekgebied 6/7 en de gebiedsuitwerking. In het zoekgebied 6/7 komen veel opgaven samen wat het belangrijk maakt om goede afwegingen te kunnen maken, hiervoor zijn verschillende uiterste scenario's uitgewerkt, zoals in de notitie staat toegelicht. De vraag die opkomt is welke afwegingen in de partiele

herziening worden gemaakt, en wat wordt uitgewerkt in het gebiedsproces. In de PH wordt mee genomen hoeveel GW er gerealiseerd gaat worden in het zoekgebied, en waar er wordt begonnen met de uitrol. De werkwijze die wordt gehanteerd is het werken met uitersten, en het verkennen van combinatie varianten, op deze wijze wordt flexibiliteit behouden. Onderwerpen die o.a. worden meegenomen zijn: de grootte van windturbines, de zonering, de ecologische kwaliteiten, O&G prospects en de routing van scheepvaart routes. Aanvullend wordt het belang van zandwinning geborgd en wordt er gekeken naar het concretiseren van het belang van de visserij. Om tot deze verdere uitwerking te komen wordt het NZO betrokken en worden er zowel bilaterale als integrale sessies georganiseerd.

Vanuit de energie sector wordt gereageerd dat zij graag meer informatie zou willen krijgen over het afwegingskader wat wordt gehanteerd, en wat de relatie is met het Energie Infrastructuur Plan Noordzee. De natuurorganisaties geven aan dat het adaptief management van groot belang is aangezien er nog kennisleemtes bestaan over de ecologische kenmerken van het gebied.

Scheepvaart sector reageert dat zij zorgen heeft over de scheepvaartveiligheid in dit gebied, de formal safety assessments die hiervoor worden uitgevoerd geven aan dat er veel veiligheidsrisico's zitten in dit gebied. De energiesector reageert dat er goed gekeken moet worden hoe de scheepvaart wordt georganiseerd op de Noordzee, zij ziet het belang van een veilige scheepvaart, maar wil daar graag verder over in gesprek over gaan. Verder ziet zij de verkenning van grotere turbines als een onrealistisch scenario. Het Rijk reageert in de verkenning te kijken wat mogelijk is, ook qua optimalisatie en gaat hier graag het gesprek over aan met de partijen.

De voorzitter geeft aan het integrale belang en de afweging in dit gebied graag naar voren te willen brengen.

5 Voortgangsrapportage NZO periode mei-november 2023

Het secretariaat geeft een korte toelichting op de concept voortgangsrapportage die is gedeeld, de leden worden gevraagd binnen een week te reageren op de tekst. Op basis daarvan wordt een herziene versie opgesteld die met een schriftelijke procedure wordt vastgesteld.

6 NZA en Gaswinning op de Noordzee: conceptbrief aan S EZK

Op 5 oktober heeft overleg plaatsgevonden tussen de voorzitter en vertegenwoordigers van de natuurorganisaties en de gassector. Daarin is op een rij gezet welke stappen er zijn gezet sinds de gesprekken met Staatssecretaris Vijlbrief in januari en juni 2023 over het rapport 'Gaswinning op de Noordzee en de afspraken uit het Noordzeeakkoord' van CE Delft/TNO. Er ligt nog een toezegging van de voorzitter om een brief te sturen aan de Staatssecretaris van EZK na intern beraad in het NZO. De conceptbrief ligt ter bespreking voor. Element NL verzoekt de verschillen tussen de benaderingen vanuit het NZO en vanuit het kabinet in de brief onder de aandacht te brengen. EZK vraagt zich af of de lijn van het kabinet wel opnieuw bevestigd moet worden middels een brief. De natuurorganisaties hechten eraan dat het signaal zoals twee overleggen geleden is besproken per brief verstuurd wordt. De NZO leden geven aan de voorkeur te hebben aan een brief die namens de NZO voorzitter verstuurd wordt.

ElementNL geeft aan een brief te hebben gestuurd aan de NZO voorzitter over de houding van Greenpeace ten aanzien van het onderwerp gaswinning, en zou hier graag aandacht voor willen. De voorzitter geeft aan dat zij graag ziet dat de natuurorganisaties en ElementNL bij elkaar komen om dit onderwerp te bespreken aangezien het gaat om een principiële punt.

7 GNSBI (Greater North Sea Basin Initiative) en NSEC: ministerieel overleg tussen de Noordzeelanden in de week van 19 november

Het gaat om de te bespreken onderwerpen in het internationaal overleg en de wijze waarop het NZO kan bijdragen aan de internationale dialoog. Het Rijk gaat graag de NZO leden over hoe zij kunnen bijdragen aan het GNSBI. Het belangrijkste doel is het realiseren van politiek commitment. Voor de NSEC is het programma rond, hier wordt een actieagenda opgesteld. Wanneer deze rond is wordt dit gedeeld.

8 Standaardisatie in de windsector

Dit punt is niet behandeld, en doorgeschoven naar een volgende vergadering.

9 Uitvoeringsagenda

De uitvoeringsagenda (versie oktober) is bijgewerkt en wordt ter vaststelling voorgelegd. Vanuit de energie sector en de visserij sector zijn er inhoudelijke opmerkingen, deze worden meegenomen waarmee de uitvoeringsagenda kan worden vastgesteld.

10 NZO werkgroepen

De werkgroepen bereiden inhoudelijk besluiten van het NZO voor ter implementatie van het NZA. De werkgroepen komen in vaste samenstelling bijeen en stellen concept-conclusies op die aan het NZO worden voorgelegd.

1. NZO werkgroep Beschermde gebieden

Schriftelijke terugmelding: De NZO werkgroep kwam op 25 september bijeen. Voor de selectie van aanvullende beschermde gebieden zijn de opgestelde formats behandeld en vastgesteld. Aan de formats worden nog toegevoegd: 1) de uitkomsten MONS onderzoek, 2) de aangeleverde inventarisatie van kabels en leidingen in de gebieden en 3) de te verwachten uitkomsten in het Voordelta dossier. In het verdere traject worden meegenomen het voorstel van de visserij voor de invulling van de 1,3% en het voorstel van de NGO's voor de Bruine Bank.

Het secretariaat geeft aan een geupdate planning met het NZO te delen.

2. NZO werkgroep Energie en Infrastructuur

Schriftelijke terugmelding:

- 1.** Ter info slides van Kistos over opsporingsactiviteiten boven Terschelling. De werkgroep heeft de volgende punten genoemd: • Scheepvaartveiligheid als aandachtspunt: het beoogde platform ligt niet ver van een drukke scheepvaartroute
• Er zijn zorgen t.a.v. natuurversterkend bouwen
• de werkgroep heeft gevraagd naar het draagvlak op Terschelling
- 2.** De position paper van NWEA 'Enabling growth' over standaardisatie is besproken. Er zijn suggesties meegegeven aan NWEA, o.a. om de paper verder te onderbouwen op effecten van standaardisatie op natuur.
- 3.** Over het onderzoek naar impact seismisch onderzoek op zeezoogdieren (NZA 5.15) is besproken dat het UB MONS dit wil coördineren. De voorkeur van de ngo's is dit niet uit het MONS budget te betalen. Er ligt geen concreet voorstel waar de financiering vandaan moet komen.
- 4.** BBT onderzoek (NZA afspraak 5.2) is gestart, ter info is het plan van aanpak gedeeld met de deelnemers. Het doel is een beoordelingskader op te stellen voor het beoordelen van technieken voor het verminderen van ecologische effecten of versterken van ecologische ontwikkeling door energie activiteiten op de Noordzee. Een begeleidingscommissie vanuit het NZO (hieraan nemen deel EZK, Element NL, NWEA, N&M, EBN, NZO secretariaat) stuurt de uitvoering door Witteveen+Bos aan. Het NZO

zal op gezette tijden geïnformeerd worden over de voortgang. Het onderzoek wordt eind februari '24 afgerond.

Element NL merkt op dat t.a.v. de bovenwettelijke Best Beschikbare Technieken een flexibele aanpak nodig is, omdat niet alle gebieden op zee hetzelfde zijn.

3. NZO werkgroep gebiedspaspoorten en medegebruik

Zoals in het NZO van 6 september aangegeven: De werkgroep komt bijeen na behandeling in het NZO van de PH Programma Noordzee 2022-2027 en de procedure rond de zoekgebieden 6/7 (NZO van 11 oktober 2023).

4. NZO werkgroep Voedseltransitie

Dit onderwerp is besproken onder punt 2 de voedselvisie.

5. NZO soortenbescherming

Het NZO secretariaat geeft aan dat de eerste bijeenkomst over de achtergronddocumenten heeft plaatsgevonden, een vervolg bijeenkomst over de soortenbeschermingsplannen volgt later.

11 Communicatie

Dit punt is niet aan de orde gekomen.

12 Rondvraag en mededelingen (W.v.t.t.k.) ter afronding NZO

13 Sluiting